

Fuad Paşa, Keçecizade

060452

Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi, yıl.5, say.10, 2007 Ankara, s.143-161.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

01 Temmuz 2021

TANZİMAT SADRAZAMI KEÇECİZADE MEHMET FUAT PAŞA'NIN DEVLET ADAMLIĞI VE KİŞİLİĞİ*

Emine GÜMÜŞSOY**

Giriş

Tarihte bazı kişiler vardır ki bir döneme damgasını vurur ve bazı dönemler vardır ki bir dönüm noktası sayılır. Keçecizade Mehmet Fuat Paşa ve Tanzimat bu tespiti doğrular nitelikte bir ikilidir ve bugün de kendilerinden sıkça bahsettirmektedir.

Mustafa Reşit Paşa ve Âli Paşa ile birlikte "Tanzimat"ın üç rüknünden biri" olarak kabul edilen öte yandan Âli Paşa ile birlikte "ikinci kuşak Tanzimatçı" sayılan Fuat Paşa'nın 1815-1869 yıllarını kapsayan hayatı XIX. yüzyılın önemli bir bölümüne de tanıklık etmektedir. Fuat Paşa bu tanıklığı elçilik, nazırlık, komutanlık ve sadrazamlık gibi farklı ve önemli görevlerle yerine getirmiştir. Ünlü şair Keçecizade İzzet Molla'nın oğlu olan Fuat Paşa Tıbbiyede okumuş, Tercüme Odası aracılığıyla diplomasiye geçiş yaparak asıl ününe bu alanda kavuşmuştur. Avrupalıları bile kendisine hayran bırakacak keskin zekâsı, güzel Fransızcası ve diplomatlığı ile tarihteki yerini almıştır. Fuat Paşa'nın "Mülteciler Meselesi" ile başlayan süreçte çözümü kavuşturduğu önemli meseleler devlete büyük kazançlar sağlamış ve kendisine sorun çözme misyonu yüklemiştir. Eflâk-Boğdan, Yanya-Tırhala ve Lübnan-Şam isyanlarında olduğu gibi gerektiğinde bir komutan, gerektiğinde güçlü bir idareci bazen de askerlere arkadaş gibi davranarak meseleleri çözümlenmeyi başarmıştır.

Beş kez hariciye nazırlığı ve iki kez sadrazamlık yapan Fuat Paşa sadaret dönemlerinde devletin iç meselelerine de eğilmiş, kaimenin kaldırılması gibi köklü değişikliklerin yanı sıra Tuna Vilayet Nizamnamesi gibi idari düzenlemelerle de ilgilenmiştir. Sivil bir kişi olarak seraskerlik de yapan Fuat Paşa'ya Osmanlı tarihinde ilk defa "yaveri ekrem" ünvanı da verilmiştir. Sultan Abdülaziz'e Mısır ve Avrupa seyahatlerinde eşlik ederek gezilerin bütün yükünü üzerine aldığı gibi karşılaşılan sorunları ataklığı ve hazırcıvaplığı ile çözümlenerek devletin ve padişahın itibarını her zaman korumuştur.

Fuat Paşa aynı zamanda çok yönlü ve ilginç bir kişiliğe sahiptir. Padişah ve yabancı hükümdarlar dâhil herkesle kolayca iletişim kurabilen ve gerektiğinde karşı çıkabilme cesaretine de sahip olan Fuat Paşa karşılaştığı zor durumları da hazırcıvaplığı ve esprileri ile atlatabilmeyi başarmıştır. Giyim-kuşamı ve yaşam tarzı ile Avrupalı ama özünde Osmanlı olan Fuat Paşa bu anlamda Tanzimat'ın bir prototipi olmuştur. Eski ile yeninin tam bir bütünleşmeden yoksun olduğu bu dönemi Fuat Paşa'nın şahsında izlemek

* Bu makale Emine (Atılğan) Gümüşsoy'un Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde 2006 yılında kabul edilen "Keçecizade Mehmed Fuat Paşa (1815-1869)" başlıklı doktora tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

** Dr. Osmangazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi
Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi Sayı 10 Ağustos 2007 Yıl 5